

ANIVERSARIS DE LA CORONACIÓ:

1941 I 1966

Josep Montanyà

La Coronació canònica de la imatge de la Mare de Déu de Queralt, celebrada el dia 3 de setembre de l'any 1916, ha esdevingut a Berga una cosa mítica i molt recordada a través dels anys passats des d'aleshores. Hi ha contribuït en gran manera l'himne de la Coronació, molt escaient, gràcies a la lletra del poeta Ferran Argulló i Vidal i a la inspirada música del mestre Antoni Ribera i Maneja, un berguedà que s'havia fet famós com a estudiós i intèrpret de la música de Wagner. L'any 1916 fou un any apropiat per a la festa, ja que el país estava immers en una onada de prosperitat provocada per la Primera Guerra Mundial, que fou avantatjosa per als industrials. Les fàbriques tèxtils del Berguedà treballaven a bon ritme, i també la mineria, si bé aquest enriquiment, en no existir lleis socials de cap mena, anava exclusivament en benefici de la burgesia. Era un bon moment perquè la burgesia berguedana, aprofitant les

festes de la Coronació, es donés a conèixer més enllà de l'altre riu, com es deia llavors.

El promotor de la Coronació canònica

A Berga no s'ha fet gaire justícia a un il·lustre berguedà que fou el promotor de la Coronació, que llançà la idea en el sermó que pronuncià per a la Gala de l'any 1915, que féu servir la seva influència per als tràmits de la Coronació canònica de la imatge de la Mare de Déu i que, finalment, va remoure tot el que va caldre per tal de fer una concentració de personalitats civils i religioses com mai no s'havia vist a Berga. Em refereixo al pare Joan Postius i Sala, religiós claretià, que pel seu saber i virtut havia ocupat molts càrrecs a l'orde religiós al qual pertanyia. Féu els seus estudis a Roma, on tingué de condeixeble el cardenal Paccelli (futur Pius XII). Precisament l'any 1936, a través de gestions prop de la nunciatura, el cardenal Paccelli, aleshores secretari d'Estat del Vaticà, va salvar la vida al pare Postius a Madrid, on fou detingut els primers dies de la guerra. El pare Postius fou proposat repetidament per al càrrec de bisbe de Vic i de Girona, però la proposta mai no prosperà a causa d'obstacles i incomprendiments, alguns provocats pel propi nunci Ragonesi, el mateix que va coronar la Mare de Déu de Queralt. (Vegeu *Padre Postius: un hombre para la Iglesia*, de T.L. Pujadas).

El pare Joan Postius i Sala era una persona molt prestigiosa i ben considerada en els àmbits polítics i religiosos de l'època. Conseller de molts bisbes, amic personal del rei Alfons XIII i de la família reial, director espiritual del seminari de Madrid-Alcalà, amb grans coneixences i influències a la cúria romana, gràcies als anys viscuts a la ciutat, la seva intervenció fou decisiva de cara a

portar a terme la Coronació canònica de la Mare de Déu de Queralt i l'organització de les festes.

M'estalviaré, doncs, de parlar de la festa de l'any 1916, ja que altres persones ho hauran fet en aquest mateix número de L'EROL. Només vull deixar constància dels mèrits contrets per l'il·lustre berguedà, pare Joan Postius, molt injustament oblidat en les commemoracions dels aniversaris. Berga hi està en deute, puix que no té cap carrer dedicat, i potser seria ara l'hora de fer el trasllat de les seves despulles, que reposen a Solsona, al panteó de Berguedans Il·lustres.

1941: 25 anys de la Coronació

L'any 1941 se celebraren els 25 anys de la Coronació. Feia dos anys que s'havia acabat la Guerra Civil, i el santuari de Queralt es trobava terriblement devastat, fins al punt que la Mare de Déu no era encara al cambril, sinó en un petit altar major.

Aquestes circumstàncies feren que es cregués convenient celebrar la festa de l'aniversari no pas al santuari, com hauria estat lògic, sinó a Berga. D'aquesta manera, un fet circumstancial derivat de la Guerra Civil va fer convertir en costum la davallada de la imatge cada vint-i-cinc anys a Berga, per commemorar la seva Coronació. Es trencava una tradició de segles, ja que la imatge només havia estat trenta del santuari amb motiu de calamitats públiques, com epidèmies, sequeres, plagues i altres malvestats. La davallada de l'any 1941, latents encara els odis provocats per la Guerra Civil, era mirada amb prevenció per moltes persones, que temien fonamentadament que servís per envoltar l'esdeveniment d'una forta càrrega política, com així va ser efectivament.

Aquelles festes, a més dels actes estrictament religiosos, en tingueren uns

Programa de l'any 1941, 25è aniversari de la Coronació. Dibuix que l'encapçalava d'acord amb l'ambient de l'època. ARXIU MONTANYÀ

altres que no tenien res a veure amb el que es commemorava. Una fotografia del trasllat de la imatge des de la parròquia fins al balcó de l'ajuntament, amb la gent saludant-la amb el braç alçat a l'estil feixista, ha tingut el trist privilegi de ser reproduïda en una història de Catalunya de molta difusió, com a prototipus del nacional-catolicisme. El discurs pronunciat pel governador civil de Barcelona, Sr. Correa Véglisson al Vall, en la concentració comarcal de F.E.T. o de la J.O.N.S., no va pas contribuir a pacificar els ànims, així com tampoc ho van fer els de l'alcalde i el canonge Dr. Espert, des del balcó de l'ajuntament. Cal mencionar la postura del bisbe de Solsona, Dr. Comellas, el qual no va dir ni una paraula durant aquelles festes. L'acte altament polititzat de la plaça de St. Pere va acabar amb una desfilada de «flechas y pelayos» (els «flechas» eren els nens inscrits a la Falange fins a deu anys d'edat i els «pelayos», fins als catorze) armats amb uns fusells imitats en fusta, seguits de les «milícias de la Falange», com deia el programa, «en columna de honor ante la Virgen». Mn. Josep Armengou ens reporta amb mestria tot aquell ambient quan escriu al llibre *El Santuari de la Mare de Déu de Queralt*: «Totes aquestes festes es van anar desgranant enmig de l'estrèpit de cornetes i tambors, i trepig de botes militars i desfilades i parades de tota mena d'organitzacions militars i polítiques».

L'expoli de les corones

En el programa de l'any 1941 es pot llegir el següent: «*La Virgen está sin corona... La robaron los sin-Dios y sin-Patria*». No sabem si els lladres eren de la mena dels «sin-Dios y sin-Patria», però sí que sabem que la sostracció de les valuoses corones de la marededéu i del nen Jesús no fou pas incontrolada. Les dues corones van romandre custodiades durant tota la Guerra Civil a la caixa forta de la sucursal de Berga de la Caixa de Pensions per a la Velleja i d'Estalvis. Van ser-hi dipositades el dia 8 d'octubre de l'any 1936, juntament amb títols i valors nobiliaris, pel senyor alcalde de Berga, Joan Illa, segons consta al resguard signat pel delegat de la Caixa. Poques setmanes abans de l'entrada dels franquistes es va presentar a Berga un vehicle de la Conselleria d'Economia de la Generalitat, exigint el lliurament de tot aquell valuós dipòsit;

Anys 1941. Trasllat de la Mare de Déu de Queralt al balcó de l'Ajuntament. El públic la saluda amb el simbòlic braç enlaire del feixisme.

EDICIONS 62

Cinquanenniari, any 1966. El batlle Joan Noguera Sala fent la consagració de Berga i comarca al balcó de l'Ajuntament.

DESEURAS

l'alcalde d'aleshores, senyor Lacau, signà el vist-i-plau. El destí final de tot aquell botí que s'endugueren cap a Barcelona és totalment desconegut. Els títols nobiliaris fora d'Espanya no tenien cap valor. Sí que en tenien, en canvi, les dues corones, per l'or i la plata que contenien i les pedres precioses que les ornaven, constituint una riquesa còrtada en tots els mercats de qualsevol país.

1966: Any del cinquantenniari

L'any 1966 el santuari estava força refet de les malvestats de la contesa. Havien passat vint-i-cinc anys des del 1941 i semblava que les festes commemorati-

ves del cinquantenniari s'havien de celebrar al mateix santuari. No fou pas així i, malgrat l'oposició d'un seguit de berguedans, més o menys nombrosos, la Mare de Déu de Queralt tornà a baixar a Berga. La parafernàlia del trasllat va ser organitzada altra vegada per distintes comissions, coordinades per una Junta Central.

El franquisme ja començava a declinar, però així i tot hom temia fonamentadament que la cosa es podia embolicar un altre cop, ja que s'introduïren a les festes elements totalment aliens al profund sentit religiós que havien de tenir. El mes de juliol d'aquell any, Franco havia visitat Berga, i el viatge del cap de l'Estat, abans de les festes, podia contri-

buit a desestabilitzar-les. Un patrici berguedà, ja difunt, féu una frase molt aguda: «*Diu que ens preparen unes festes extraordinàries. Déu vulgui que no siguin extraordinàriament ordinàries*».

Com a anècdota val la pena recollir el fet que un petit grup de berguedans, molt crispats, volien repetir a Berga el que havia succeït a Núria aquell any. La Coronació de la Mare de Déu de Núria, considerada d'un esperit anticonciliar, provocà el segrest de la imatge durant uns dies per tal d'evitar l'acte. Recolzats per altres persones de fora de Berga, uns quants berguedans feren un intent de segrestar la Mare de Déu de Queralt uns dies, amb la mateixa finalitat que el fet de Núria. Sortosament es pogué convèncer aquells exaltats de la inoportunitat de la seva acció, que no hauria estat acceptada ni compresa per ningú a Berga i que hauria generat, en cas de produir-se, unes reaccions molt oposades a les que s'esperaven.

Mn. Ballarín, capellà de Queralt tingué, tal com correspon, un protagonisme destacat en les festes. S'inaugurà la façana de l'església de Queralt, obra de l'arquitecte Coderch, i també el nou campanar, precisament al lloc on la tradició situa el castell del trobador Guillellem de Berguedà.

Els programes pogueren, aquesta vegada, ser redactats en català. No així l'acte commemoratiu de la Coronació,

efectuat al balcó de l'ajuntament de Berga, que es va fer en castellà. L'alcalde, Sr. Noguera, va llegir l'ofertament i la consagració del Berguedà a la Mare de Déu. El discurs girava al voltant dels reiterats tòpics típics del règim dictatorial d'aleshores. Noguera demanava que la Mare de Déu de Queralt vetllés «*por la unidad de los hombres y las tierras de España*». El cardenal-arquebisbe de Tarragona, Dr. de Arriba y Castro, va glossar la reialesa de Jesucrist i de Maria, en un discurs llarg, pesat i reiteratiu, que va cansar extraordinàriament l'auditori congregat a la plaça de St. Pere. L'acte va finalitzar amb la interpretació de l'himne de la Coronació, dirigit pel mestre Font i Parera i acompanyat per l'orquestra La Principal del Bages.

A les festes hi assistiren, a més del cardenal de Tarragona, els bisbes de Solsona, Sogorb i Vitòria. Cada dia de la novena era dedicat a un barri de la ciutat. Hi hagué tot un seguit d'actes folklòrics, sardanes, concurs de teatre amateur «premi Ramon Vinyes», Jocs Florals, etc.

El cinquantenari, amb molta mar de fons, com heu pogut apreciar, es elogià amb el retorn de la imatge al santuari el dia de la Gala, hi fou pujada en processó a peu, manifestació que tanmateix no fou massa concorreguda, ja que molta gent optà per l'automòbil, aprofitant l'existència de la nova carretera, que

s'havia inaugurat feia poc.

Conclusió

Hem donat una visió esquemàtica de les solemnitats del 25è i 50è aniversari de la Coronació canònica de la Mare de Déu de Queralt. Som a les portes de la commemoració dels 75 anys de l'efemèride d'aquell fet històric tan recordat a Berga.

No puc resistir la temptació de cloure aquest treball citant un text de Mn. Armengou, extret del llibre: *El Santuari de la Mare de Déu de Queralt*. Diu així: «*al marge de les circumstàncies externes d'un continuïsmen aparent, la mentalitat dels catòlics més conscients ha iniciat una virada brusca quant a les grans manifestacions externes i massives de religiositat... Hi ha un fet: l'ambient d'alienació ideològica que vivim, efecte de causes diverses, ha acostumat el poble a les festes. Els no creients i tot s'hi han habituat i ho accepten sense protesta visible. La massa popular viu encara ensonyada en un passat diferit que es va esllanguint molt a poc a poc, però que ja és una pura supervivència anacrònica*».

Josep Montanyà

Estudiós de temes berguedans

FOTO VIDEO

TONI SALES

Reportatges de:
Noces
Bateigs
Primeres comunions
Social i culturals
Foto estudi
Foto industrial
Foto publicitaria
Fotos panoràmiques
Revelats de rodets afeccionats

**Bon servei en un estil nou i actual
QUALITAT EN FOTOGRAFIA**

Carrer Menorets, 6 (al costat del Carrer Major) Telf. 821 29 14 BERGA